

EHRH.) i olszy szarej (*Alnus glutinosa* (L.) GAERTN.), o podłożu murszowo-glejowo-torfowym, przesyconym wodą. Dominującą fitocenozą jest tu *Rhynchosporium albae*. Cechuje się ona zwartym występowaniem przygiełki białej (*Rhynchospora alba* (L.) VAHL), wełnianki pochwowatej (*Eriophorum vaginatum* L.) i torfowca (*Sphagnum fallax* (H. KLINGGR.) H. KLINGGR.), przy dość dużym współdziałaniu innych roślin, głównie turzyc (*Carex* spp.), situ dwudzielnego (*Juncus bufonius* L.) i rokietnika pospolitego (*Pleurozium schreberi* (BRID.) MITT.). Obok nich, w rozproszonej przestrzeni mozaice kęp i skupisk wyodrębniają się płaty: na siedliskach wilgotniejszych – situ skupionego (*Juncus conglomeratus* L.), na suchszych – wełnianki pochwowatej (*Eriophorum vaginatum* L.) i płonnika pospolitego (*Polytrichum commune* HEDW.). Biotop, w którym stwierdzono *S. oscillator* ma charakter torfowiska przejściowego, z biegnącym w pobliżu nie funkcjonującym rowem melioracyjnym, stale wypełnionym wodą stagnującą. W otoczeniu rośnie bór bagienny. Maksymalna temperatura wody na torfowisku nie przekracza 17 °C, jej pH waha się od 3,39 do 4,19 (średnia: 3,88), a przewodność elektrolityczna osiąga wartość od 63 do 90 $\mu\text{S}/\text{cm}$ (relatywnie bardzo mała).

S. oscillator był jeszcze do lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku uważany za odmianę bardzo podobnego, szeroko rozmieszczonego na świecie i pospolitego w Polsce *S. tarsalis* LJ. Różnice między dwoma wymienionymi gatunkami dotyczą połysku powierzchni ciała (bardziej błyszczącego u *S. oscillator* niż u *S. tarsalis*) i jego punktowania (słabiej punktowane pokrywy i płycej punktowany odwłok u *S. oscillator* niż u *S. tarsalis*). Rozróżnienie obu wymienionych gatunków w sposób pewny jest jednak możliwe dopiero po porównaniu budowy ich szóstych sternitów odwłoka, a przede wszystkim aparatów kopulacyjnych samców (SMETANA 1966: Acta ent. Bohemoslov., **63**: 322-326; Szujceki 1961: Klucze do Oznaczania Owadów Polski, XIX, **24b**: 3-72).

Biorąc pod uwagę specyficzne preferencje środowiskowe (stenotop, tyrphophil), omawiany gatunek, obok niektórych innych *Staphylinidae* ściśle związanych z obszarami torfowiskowymi, może być wykorzystany do bioindykacji tych bezcennych przyrodniczo ekosystemów. Opis stanowiska podałem w oparciu o pracę BUCZYŃSKIEGO (Ważki – *Insecta: Odonata* – torfowisk wysokich i przejściowych środkowo-wschodniej Polski. Praca doktorska, UMCS, Lublin, 2001). Okaz dowodowy znajduje się w moich zbiorach.

Bernard STANIEC, Zakł. Zool. UMCS, Lublin

345. Nowe stanowiska gatunków z rodzaju *Cassida* L. (*Coleoptera: Chrysomelidae*)

New localities of some beetles of the genus *Cassida* L. (*Coleoptera: Chrysomelidae*)

KEY WORDS: *Coleoptera, Chrysomelidae, Cassida*, new localities, faunistics, Poland.

Gatunki z rodzaju *Cassida* L. mają na ogół szerokie rozmieszczenie i większość z nich była podawana z licznych krain w Polsce. W przypadku rzadkich gatunków ciepłolubnych, obserwuje się jednak w ostatnim czasie wyraźną ekspansję w kierunku północnym. Podane poniżej stanowiska uzupełniają luki w „Katalogu Fauny Polski” dla pospolitych gatunków odnośnie Podlasia i Gór Świętokrzyskich, oraz wskazują wyraźny wzrost liczebności lub przesuwanie zasięgów dla czterech gatunków uważanych do tej pory za rzadkie.

Cassida leucanthemi BORDY, 1995

– Dolny Śląsk: Wrocław - Zakrzów, 1 V 1974, 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Wrocław - Mokry Dwór, 5 VI 1994, 3 exx., 12 VII 1994, 2 exx., leg. L. BOROWIEC.

– Bieszczady: Wetlina – stacja konnej straży, 22 VII 1994, 1 ex., leg. L. BOROWIEC.

Niedawno opisany gatunek, znany z Hiszpanii, Francji, Niemiec, Austrii, Czech i Polski. Prawdopodobnie szerzej rozsielony lecz nie odróżniany od *C. sanguinosa*. Z Polski podany tylko z okolic Cieszyna.

Cassida pannonica SUFFRIAN, 1844

– Pojezierze Pomorskie: Gozdowice ad Siekierki, 19 VI 2002, 4 exx., leg. A. MALKIEWICZ.

– Podlasie: Goniądz nad Biebrzą, 9 VIII 1996, 1 ex., leg. M. WANAT; Osowiec nad Biebrzą, 20–23 VII 1996, 1 ex., leg. M. WANAT; Trzrzeczki nad Biebrzą, 11 VIII 1998, 1 ex., leg. M. WANAT.

Do niedawna wybitnie kserotermiczny gatunek, notowany u nas tylko z czterech krain. W Europie Środkowej obserwuje się obecnie gwałtowną ekspansję na północ. Świadczą o tym również stanowiska z Polski. Niedawno podany z Puszczy Białowieskiej i Biedruska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, a powyższe, nowe stanowiska z Podlasia i Pojezierza Pomorskiego również nie mają charakteru kserotermicznego, chrząszcze były łapane bowiem na murawach psammofilnych, na różnych gatunkach z rodzaju *Centaurea* L.

Cassida panzeri WEISE, 1907

– Podlasie: Leszczynowe Grądy nad Biebrzą, 5 VIII 1998, 1 ex., leg. M. WANAT.

Do niedawna gatunek ten uchodził za charakterystyczny dla siedlisk kserotermicznych, ale ostatnio obserwuje się w Europie Środkowej jego ekspansję, podobnie jak *C. pannonica*. Świadczą o tym również stanowiska z Polski, gdyż w ostatnich latach podany był z Białowięży. Nowy dla Podlasia.

Cassida stigmatica SUFFRIAN, 1844

– Dolny Śląsk: Wrocław i okolice, od 1990 roku setki okazów.

Gatunek ten uchodził do niedawna za stosunkowo rzadki. Do lat 90-tych podawany był z Polski z nielicznych, rozproszonych stanowisk, głównie z okresu do 1939 roku. W „Katalogu Fauny Polski” (tom 17, 1991) podałem 6 nowych stanowisk, ale od tego czasu obserwuję na Dolnym Śląsku niezwyklej ekspansję tego gatunku. Jest to obecnie, obok *Cassida rubiginosa* MÜLL., najliczniejszy gatunek rodzaju we Wrocławiu i jego okolicach. Występuje praktycznie wszędzie, gdzie rośnie roślina żywicielska – *Tanacetum vulgare* L. Spotyka się go na łąkach, zwłaszcza w pobliżu cieków i zbiorników wodnych, a także w zieleni miejskiej, na zaniedbanych trawnikach, siedliskach ruderalnych itp. Wzrost liczebności tego gatunku obserwuję też w krajach ościennych, zwłaszcza Niemczech i Czechach, gdyż w prawie każdym materiale z tych obszarów przesyłanym mi do oznaczenia znajdują się liczne okazy *C. stigmatica*.

Ponadto następujące gatunki podają jako nowe dla Podlasia (leg. M. WANAT w latach 1996–1998) i Gór Świętokrzyskich (leg. L. BOROWIEC w roku 1982):

– Podlasie: Bagno Ławki nad Biebrzą – *C. flaveola* THUNB.; Barwik nad Biebrzą – *C. denticollis* SUFFR., *C. sanguinolenta* MÜLL., *C. vibex* L.; Olszowa Droga ad Orla nad Biebrzą – *C. hemisphaerica* HERBST; Orchówek ad Włodawa – *C. margaritacea* Schall.; Osowiec nad Biebrzą – *C. denticollis* SUFFR., *C. flaveola* THUNB., *C. murraea* L., *C. nobilis* L.; Szostaki – *C. vittata* VILLERS; Trzrzeczki nad Biebrzą – *C. prasina* ILL., *C. vibex* L.; Wilcza Góra nad Biebrzą – *C. sanguinolenta* MÜLL.

– Góry Świętokrzyskie: rezerwat „Zamczysko” – *C. sanguinosa* SUFFR.